چیرۆکێک بۆ منداڵان.. ملوانکەکەی دایەگەورەم.. نووسینی: رۆزا شەوان

ماڵی دایەگەورەم لە گەڕەکێکی شاری (مەهاباد) ە، لە رۆژهەڵاتی کوردستان. لەگەڵ کوڕە بچووکەکەیدا، خاڵە (دڵشاد) م، لە خانوویەکی گەورەدا دەژین، کە شەش ژووری تێدایە. ئەم خانووەش لە باب و باپیرانیانەوە بۆیان ماوەتەوە.
ماڵی ئێمەش لە گەڕەکێکی تری شاری مەهاباد دایە، زۆر لە ماڵی دایەگەورەمەوە دوورنین، زوو سەردانی یەکتری دەکەین. بە تایبەتیش دایەگەورەم زوو زوو سەرمان لێدەدات. زۆر ئێمەی خۆشدەوێت.. هەر بە (کچە جوانەکەم) ناوم دەبات. من و دایکم و باوکم و کاکە (خەبات) یشم زۆر ئەومان خۆشدەوێت و زۆریش رێزی لێدەگرین.
ئەمساڵ من لە پۆلی پێنجەمی قوتابخانەی بنەڕەتی دام. هەر لە سەرەتای ساڵەوە، دایەگەورەم پێی وتم: خۆندە گیان، کچە جوانەکەم. ئەمساڵ بۆ جێژنی نەورۆز من دەستە جلی تازەی کوردیت بە دیاری بۆ دەکڕم.
دوو رۆژ لە پێش جێژنی نەورۆز دا، دایە گەورەم هات بۆ ماڵمان، دەستە جلی تازەی کوردی رەنگاوڕەنگی زۆر جوانی بۆ کڕیبووم و بۆی هێنام. لەبەرم کرد.. زور جوان و پێ بە بەربرم بوون زۆر سوپاسی دایەگەورەم کرد. هەر لە منداڵیمەوە زۆر لە شەوان دایەگەورە چیرۆکی فۆلکلۆری کوردی زۆر خۆشی بۆ دەگێڕامەوە. زۆربەیانم لەبیرە.
داوام لێکرد کە بۆ ئەمشەویش چیرۆکێکی کوردی ترم بۆ بگێڕێتەوە.
دایەگەورە: خۆندە گیان، ئێستا چیرۆکێکی بەسەرهاتی راستی خۆمت بۆ دەگێڕمەوە.
پرسیم: بەسەرهاتێکی خۆشە یا ناخۆشە؟
دایەگەورە: ناخۆشە و خۆشیشە. منداڵ بووم، لە تەمەنی تۆدا بووم، واتە دە ساڵان بووم. لە پۆلی چوارەمی سەرەتاییدا بووم. کچۆڵەیەکی جوانکیلە و خۆشەویست بووم. تەنیا خوشکی سێ برا بووم. هەموویان منیان زۆر خۆشدەویست، بە تایبەتیش دایکم. وەکو ئێستا بەر لە جێژنی نەورۆز، دایکم دەستی جلی تازەی کوردی

رەنگاوەنگی بە دووریم. ملوانکەیەکی زۆر جوانیشی کردە ملم. کاتی خۆی باوکم پێشکەشی کردبوو. ملوانکەکە زۆر جوان و موورووەکانی هەریەکە لە رەنگێک بوون. زۆر لە دڵمدا جوان و شیرین بوو، بێجگە لە جوانییەکەی، دیاری و یادگاری دایکم بوو. کە دەچووم بۆ قوتابخانە، لە ترسی ئەوەی کە نەبچڕێتەوە یا ون نەبێت. لە ملم دامدەکەن و لەناو شتێکدا لە شوێنێکی ماڵەکەمان دامدەنا.. کە دەهاتمەوە لە ملم دەکرد.

رۆژێک کە لە قوتابخانە گەڕامەوە. هەرچەندم کرد نەهاتەوە بیرم کە ملوانکەکەم لە کوێ داناوە. لەگەڵ دایکمدا زۆر گەڕاین، بەڵام نەماندۆزییەوە. گریام و خەمێکی زۆرم خوارد. دایکم دەمی دایەوە و وتی:"خەم مەخۆ ملوانکەیەکی ترت بۆ دەکڕم" بەڵام رازی نەبووم، هیچ ملوانکەیەک وەک ئەو ملوانکەیەم دڵخۆشی نەدەکردم. نەدۆزرایەوە.

ساڵ رۆیی و ساڵ هات، گەورە بووم و بووم بە کچێکی تەواو. شووم بە (دیاکۆ) ی باوە گەورەت کرد. سێ کوڕ و دوو کچمان هەیە، کە یەکێکیان (دڵسۆز) ی دایکتە، ئەوی تریان پوورە (میدیا) تە. دایکیشت شووی کرد، تۆ و کاکە (خەبات)ی براتی هەیە. دوای ئەو هەموو رۆژگار و تەمەنە.. ملوانکە بزربووەکەم لەبیرنەچۆوە و جاروبار کە دەهاتەوە بەرچاوم، هەناسەیەکی قووڵم بۆی هەڵدەکێشا.

پرسیم: هەر نەدۆزرایەوە؟

دایەگەورە: خەندە گیان، وەکو دەزانی و بینیوتە، کە ژوورێکی گەورەمان لە خانووەکەماندا هەیە و کلیلمان کردووە. لە کاتی دایک و باوکمدا، هەر شتێکی زیادەمان بووایە، یا پێویستیمان پێی نەمایە، یا شتێکی تازەمان بکڕیایە، کۆنەکەمان دەخستە ئەو ژوورەوە. شتی هەمەڕەنگی جوان و کۆن وکەلەپووری بەنرخی تێدایە.

پێری لەگەڵ خاڵ و خاڵەژنتدا بڕیامان دا، کە هەموومان شتەکانی ناو ئەو ژوورە پاک بشۆرین یا بیان سڕینەوە و سەرلەنوێ بە ڕێکی دایان بنێین. ژوورەکە پڕبوو لە جاجاڵۆکە. قۆریەکی گەورەی چینی جوان لەسەر رەفتی قەد دیواری ژوورەکە دانرابوو. دامگرت بۆ ئەوەی کە لەگەڵ ئەو شتانەدا دایبنێم کە بۆ شۆرین دامان نابوون. خڕە خڕێک لە قۆریەکەوە هات.. قەباغی قۆریەکەم لادا.. بینیم ملوانکەکەم لەناو قۆریەکە دایە. خەریکبوو لە خۆشیا گەشەگەداربم و ببوورێمەوە. قسەم بۆ ناکرا. هاتەوە بیرم کە ئەو رۆژەی نەماندۆزییەوە، خۆم پیش ئەوەی کە بچم بۆ قوتابخانە خستمە ناو ئەم قۆریەوە.

پاک شۆریم و کردمە ملم. وا هەستم دەکرد، کە کیژۆڵە جوانکیلەکەی ئەو رۆژەم، کە بۆ یەکەمین جار دایکم لە ملی کردم.
پرسیم: ئەی کوا ملوانکەکەت.. لە ملت نییە.. بۆ نەتهێنا تا پێشانی منی بدەیت؟
دایەگەورە: کچە جوانەکەم.. وەرە پێشەوە.. چاوەکانت بنووقێنە.
چوومە پێشەوە و چاوەکانم نووقاند.. ملوانکەکەی کردە ملم و وتی: پێشکەشت بێ. کە چاوەکانم کردەوە و ملوانکەکەم بینی.. خەریکبوو لە خۆشیا باڵبگرم و هەڵبفڕم. باوەشم لە دایە گەورە دا. تێر تێر روومەتەکانیم ماچکرد.. زۆر زۆریش سوپاسم کرد.
دایەگەورە: خەندە گیان، کچە جوانەکەم.. ئاگات لە ملوانکەکەت بێت، بزری نەکەیت، تا وەکو من خەفەتی بۆ نەخۆیت.
وتم: دڵنیابە زۆر ئاگام لێی دەبێت.. چونکە ئەمە جوانترین دیاری و یادگاریی تۆی دایەگەورەی خۆشەویستمانە.
نەرویج: ٢٠٢٠